

Гордійчук О. С.,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
слідчо-криміналістичний інститут

СОЦІАЛЬНО – ПСИХОЛОГІЧНІ ПРИЧИНИ І МОТИВАЦІЯ ПОВЕДІНКИ У КОРИСЛИВОГО ТИПУ ЗЛОЧИНЦЯ

Ключові слова: корисливі злочини, психічні розлади.

Анотація: У даних тезах розглянуті психологічні причини і мотивація вчинення особами корисливих злочинів.

Ключевые слова: корыстные преступления, психические расстройства.

Аннотация: В данных тезисах рассмотрены психологические причины и мотивация совершения лицами корыстных преступлений.

Key words: mercenary crimes, mental disorders.

Abstract: These theses consider the psychological causes and motivation of persons to commit mercenary crimes.

Злочин являється наслідком взаємодії людини і соціального середовища. Злочинна поведінка в першу чергу формується там, де людина життєдіє, розвивається, де формуються її погляди на життя, соціальна позиція та відбувається становлення особистості. У кожного це середовище різне, саме тому я вирішила детальніше розглянути корисливий тип злочинців, для кращого розуміння причин та їх мотивації вчинення злочинів.

Актуальність корисливого злочинця викликана низкою причин, по-перше, в Україні у зв'язку з економічними, соціальними, політичними змінами значно зросла кількість корисливих злочинів в порівнянні з іншими видами. По-друге, це є високий ступінь суспільної небезпечності, у зв'язку з ціннісними деформаціями особистості та у досить високому рівні соціальної адаптації винних осіб. Крім того, останні аналізи були проведені в далеких 80х – 90х роках, після чого цей вид злочинів досить змінився за останні роки ХХ ст.

До корисливого типу злочинців прийнято відносити осіб, які вчиняють злочини проти власності та інші злочини з корисливих

мотивів. Ці злочинці спрямовують свою діяльність на незаконне збагачення, повністю або частково ігноруючи встановлені у державі правила розподілу матеріальних цінностей. Насправді, причин вчинення цих злочинів може бути дуже багато і з точністю не можна пояснити, що саме стане поштовхом для вчинення неправомірних дій, необхідно розглядати кожен злочин індивідуально. При поясненні причин індивідуальної злочинної поведінки варто зауважити, що будь-які об'єктивні(зовнішні) впливи середовища, а також суб'єктивні (внутрішні) ознаки, не можуть самі по собі спричинити вчинення злочину. Вони мають пройти через психіку особистості і втілитися в її мотивах, тобто причиною індивідуальної злочинної поведінки виступає сама людина. Мотивами, у корисливих злочинах виступають жадібність, прагнення накопичення певних матеріальних благ, демонстрація власних здібностей, задля враження оточуючих. З точки зору психології, такі особи характеризуються, як емоційно не стабільні, мають понижені пороги агресивності і не до кінця прогнозують наслідки своїх дій. Звісно, мотивом може виступати і бажання матеріально вижити чи прокормити сім'ю. Нерідко вчиняються корисливі злочини через психічні розлади викликані алко чи нарко залежністю (за статистикою 54% - 75%). Так, даний тип злочинців вмотивовані на незаконне збагачення, проте одні з них роблять це ненасильницьким шляхом, а інші поєднують реалізацію корисливих потреб з насильством над особою. Емоційно-вольова сфера особистості корисливого насильницького злочинця характеризується як сукупність інтелектуальних, комунікативних та біопсихологічних особливостей психіки і поведінки. До провідних емоційно-вольових рис слід віднести емоційну неврівноваженість, підвладність почуттям та низький самоконтроль, що свідчать про недостатню вольову регуляцію поведінки. Комунікативні особливості полягають у шизотомії, тобто замкненості, відчуженості від просоціального середовища, домінантності у міжособових стосунках і пряминості, що вказує на безпосередність поведінки, безумовне задоволення власних інтересів.

Я вважаю, що для вирішення даної проблеми необхідно детальніше вивчення корисливого типу злочинця, оскільки це має важливе значення для практичної діяльності слідчого, прокурора та ін-

ших осіб у кримінальному судочинстві, завдяки чому можна буде здійснити низку попереджувальних заходів і зменшити кількість корисливих злочинів в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Головкін Б. М. Корисливі насильницькі злочинці: психічні і поведінкові розлади // Наука і правоохорона. – 2009. – № 4(6). – С. 83-86 : табл. – Бібліогр. : с. 86. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/3679/1/Golovkin_83_86.pdf

2. Шостко О. Ю. Типологія осіб, які вчиняють корупційні злочини / О. Ю. Шостко // Транскордонна співпраця: проблеми та шляхи їх вирішення : матеріали II Регіон. круглого столу (м. Одеса, 28 – 29 верес. 2017 р.). – Київ, 2017. – С. 203–205.

3. Головкін Б.М. Психологічні особливості злочинців // Форум права. – 2012. – Вип. No 4. – С. 223-230. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_4_37

4. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: У 3 кн. – Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. – К. : Ін Юре, 2007.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Лукашевич С.Ю.